

Rasspärrear som bryts

I MAJ 1954 fällde USA:s högsta domstol sitt epokgörande utslag i skolfrågan. Det innebar att särhållande (segregation) av vita och negrer stred mot den unionella förfatningen och alltså måste upphöra. Vid denna tid var segregation rådande i sjuutton stater och i huvudstaden Washington (District of Columbia). I en nyligen publicerad skrift har en för sina objektiva redogörelser känd organisation, Southern Regional Council, lämnat en framställning av domstolsutslaget konsekvenser hittills (School Desegregation: The First Six Years). Av undersökningen framgår att total eller partiell desegregation genomförts i staden Washington och i tolv av de stater där segregation tidigare var stadsgad. Endast i den djupa Södern — Alabama, Georgia, Louisiana, Mississippi och Syd-Carolina — har ännu ingenting gjorts för att följa domstolsutslaget.

3/4 åtskilda

Denna sammanfattning ger likväl en alltför ljus bild av läget. I flera stater har desegregationen omfattat blott en ringa del av skolorna. Enligt en översiktlig beräkning går omkring två miljoner ungdomar numera i gemensamma skolor, som före utslaget var segregerade; detta innebär att det

Professor Herbert Tingsten sammanfattar hur långt upphävandet av rasspärren hunnit i de amerikanska sydstaterna. Sex år efter det historiska utslaget av högsta domstolen går fortfarande drygt 75 procent av Söderns ungdomar i segregerade skolor, men utvecklingen går obönhörligt i vad båda presidentkandidaterna kallar rätt riktning. Söderns märkliga maktställning i amerikansk politik vacklar. De mörka fälten över sydstaterna markerar i vilka distrikt desegregationen hittills genomförts i praktiken eller åtminstone accepterats i princip.

stora flertalet i Södern (sannolikt 75—80 procent) fortfarande måste besöka segregerade skolor. Inom den högre undervisningen är situationen bättre; det stora flertalet universitet och högskolor motar både vita och negrer.

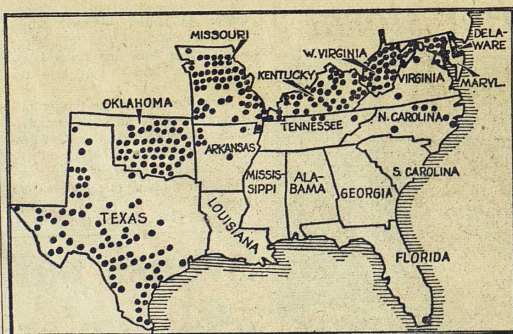
Det går alltså framåt, men framsteget är långsamt. I en rad syd-stater vägrar man helt eller i huvudsak att desegregera förrän ett domstolsutslag givits som gäller

just den skola eller det område där segregation tillämpas. Försök har gjorts att kringgå utslaget, särskilt genom att, formellt, avskaffa de offentliga skolorna och ersätta dem med skolorna i regel understödda av staten eller kommunen. Högsta domstolen undanröjer i utslag efter utslag sådana försök och kräver att desegregation skall planeras för genomförande inom viss tid. Domstolsutslaget 1954 har sålunda, som från början antogs, inlett "ett skede av processer". Sannolikt dröjer det ännu åtskilliga år innan likställighetens och gemensamhetens principer allmänt blir tillämpade.

Rätt riktning

Ett glädjande tecken är att båda de stora partierna, trots opposition från Södern, ovanligt klart uttalar sig för desegregation i sina inför presidentvalet framlagda program. Demokraterna, som för icke länge sedan hade sitt främsta fäste i Södern, men nu är långt mera beroende av de radikala väljarna i norr, kräver att planer överallt skall utformas om desegregationen inom tre år, före hundraårsdagen av Lincolns proklamation om slaveriets avskaffande. Republikanerna går i princip på samma linje, men fastställer ingen tidsfrist — en sådan frist innebär, sägs det, en frestelse för de tredskande att dröja till fristens utgång. Båda partierna har också uttalat sig för ny lagstiftning till säkerställande av medborgerliga rättigheter, dvs unionen skall få ökad rätt att ingripa mot diskrimination i staterna, särskilt när det gäller rösträttens utövande. Kennedy och Nixon har gjort uttalanden som är minst lika bestämda som satsarna i partiprogrammet. Södern har förlorat sin tidigare maktställning i amerikansk politik, och inom Södern växer känslan av att likställighet är ofrånkomlig eller rent av önskvärd — därmed är segregationen på längre sikt dömd att försvinna.

HERBERT TINGSTEN

ett
ler
det
att
tet
a-
ra
än
art
er
el-
nen.
en
att
la-
an
iga
tt-